

Klima og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen

NITOs innspill til statsbudsjettet for 2027

NITO – Norges ingeniør- og teknologorganisasjon er landets største fagorganisasjon for ingeniører og teknologer med mer enn 116.000 medlemmer. Våre medlemmer er tett på hverdagsutfordringene, og bidrar til løsningene.

Norge står overfor store utfordringer knyttet til klima, sikkerhet og grønn omstilling i årene som kommer. Disse utfordringene krever kunnskapsbaserte politiske løsninger, og statsbudsjettet legger grunnlaget for mange av dem. NITO ber om at regjeringen legger til rette for lokal klimatilpasning og investeringer i klima og miljø-tiltak på lokalt nivå i budsjettet for 2027.

Klimatilpasning

Klimatilpasning er avgjørende for å møte økende klimaendringer. Erfaring har vist at der hvor forebyggende tiltak er gjennomført har man sluppet kostbare skader ved flom og skred. Forebygging er svært viktig og har en enorm samfunnsøkonomisk gevinst. Det er et stort etterslep og et økende behov for rassikring. Stadig mer nedbør og ekstremvær gjør at mange områder er utsatt. Det er nødvendig med mer kartlegging av lekkasjer og farlige områder som følge av økt nedbør. Avløpssystemet må dimensjoneres for å kunne håndtere dette, og det må tas hensyn til håndtering av overvann tidlig i planprosesser for å minimere skaderisiko.

NITO ber om:

- en økning i bevilgningene til klimatilpasningstiltak (kap. 1420/60), spesielt innen vann- og avløpssektoren.
- at det settes av midler til en utredning av ulike støtteordninger der kommuner kan motta statlige midler til oppgraderingsprosjekter.

Vann og avløp

I årene som kommer må norske kommuner investere i systemer som kan håndtere overvann og avrenning, ledningsnettene må fornyes, og flere kommuner må etablere renseanlegg med nitrogenfjerning. Kommunene er lovpålagt å sikre vann- og avløpstjenester til innbyggerne etter selvkostprinsippet. Men kommunale gebyrinntekter alene kan ikke bære milliardinvesteringer uten store konsekvenser for innbyggerne og den lokale utviklingen. Dersom vi skal sikre nødvendige investeringer og oppgraderinger av kritisk infrastruktur og klimatilpasning, må selvkostprinsippet justeres.

NITO ber om:

- en justering av selvkostprinsippet. Det bør opprettes støtteordninger der kommuner kan motta statlige midler til oppgraderingsprosjekter innen kritisk infrastruktur.
- at det innføres statlige insentiver for etablering av interkommunale renseanlegg, som bedre lånebetingelser for store fellesinvesteringer og støtte til interkommunalt samarbeid om store VA-prosjekter.

Klimasats

Kommunene og lokale aktører spiller en avgjørende rolle i gjennomføring av klimapolitikken. Tiltakene som har fått støtte gjennom Klimasats har hatt god effekt og bidratt til både utslippskutt og kompetanseheving. Dette virkemiddelet bør styrkes.

NITO ber om:

- at bevilgningen til Klimasats (post 61) økes med 100 millioner fra det som ble bevilget i forslaget til 2026-budsjett.

Energieffektivisering i bygg

For NITO er det avgjørende at budsjettet legger til rette for energisparing og dermed realisering av ny fornybar kraft, slik at vi kan nå klimamålene og stimulere til grønn omstilling. Det finnes et stort potensial for energisparing i Norge, særlig knyttet til redusert strømforbruk i kommunale bygg. Norgespris har forsterket behovet for å gi økonomisk støtte til aktører som skal gjennomføre energiltak.

NITO ber om:

- en bevilgning på 1,9 milliarder kroner fordelt på post 50 (Enova) og post 60 (Husbanken). Det utgjør en økning på 1 milliard kroner sammenlignet med forslaget til 2026-budsjett.
- at regjeringen sikrer at minimum 1 milliard kroner av Enova sine frie midler går til energiltak i bygg i 2027.

Naturregnskap som verktøy i utbygging og kommunal planlegging

Klima og natur henger tett sammen. I den store omstillingen vi står overfor må vi ta hensyn til miljø, natur og areal. Tap av natur er en risiko for samfunnet samlet sett. Bærekraftig bruk må ligge til grunn ved anvendelse av arealer enten det er på land eller i havet. Modernisering av eksisterende infrastruktur og utnyttelse av grå arealer er tiltak som kan bidra til økt tilgang på energi uten stor nedbygging av natur. En forutsetning for å kunne ta kunnskapsbaserte og gode valg er at arbeidet med arealnøytralitet og nasjonalt naturregnskap styrkes.

NITO ber om:

- at det settes av midler i budsjettet til innhenting av naturdata utover det som ble avsatt i 2025-budsjettet og videreført i 2026-budsjettet (post 21). Det bør komme nye bevilgninger til dette.
- at det etableres digitale løsninger der data og kartlegginger gjøres tilgjengelig for kommuner og andre som har nytte av denne informasjonen.

Med vennlig hilsen

Kjetil Lein (sign.)
President

Safina de Klerk (sign.)
Visepresident

Brevet er godkjent elektronisk i NITO og er derfor uten signatur